

Scenariusz lekcji: Istota samorządności uczniowskiej

Autorka: Olga Napiontek

Przedmiot: Godzina wychowawcza/ wiedza o społeczeństwie

Poziom edukacyjny: IV (szkoła ponadgimnazjalna)

Cel zajęć: Proponujemy, by na początku roku szkolnego każda klasa na godzinie wychowawczej przemyślała w jaki sposób mają działać organy samorządu uczniowskiego w waszej szkole. W tym celu w czasie lekcji uczniowie muszą zrozumieć czym jest ten samorząd (definicja pojęcia) i jakie ma uprawnienia (nadane przez ustawę). Uwaga realizacja tej lekcji może być powiązana ze scenariuszem projektu dotyczącego uchwalania regulaminu wybierania i działania organów SU.

Metody i formy pracy: Dyskusja, praca w grupach, metoda mentalna

Materiały dydaktyczne: Papier, długopisy

Przebieg lekcji:

Faza wstępna 10 minut

Napisz na tablicy słowo SAMORZĄDZENIE. Podkreśl część RZĄDZENIE i zapytaj z czym uczniom kojarzy się słowo rządzenie. Zapisz te skojarzenia. Poproś o wyjaśnienie tych skojarzeń.

Następnie zapytaj uczniów co oznacza według nich przedrostek SAMO w tym pojęciu. Zapisz te skojarzenia.

Podsumowując podaj definicję pojęcia samorząd: niezależne od nadrzędnej władzy decydowanie o własnych sprawach, wykonywanie funkcji uzupełniających w stosunku władz np. szkoły, zakładu produkcyjnego, władz państwowych. Poproś teraz o wyjaśnienie istoty samorządu uczniowskiego.

Faza właściwa (25 minut)

Następnie zaproś uczniów do ćwiczenia wyobraźni. Powiedz, że ich zadaniem jest wymyśleć na nowo ich szkolny samorząd uczniowski.

Podziel uczniów na 7 grup. Niech każda odpowie na jedno z poniższych pytań. Daj im na to zadanie 10 minut.

1. Do czego służy samorząd uczniowski?
2. Jaki wpływ na naukę powinien on mieć?
3. Jak zaangażować większość uczniów?

Projekt współfinansowany przez Szwajcarię w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej

4. Czy są sprawy, którymi nie będzie się on zajmował? Dlaczego?

5. Jak będzie on wygadał w klasach?

6. Jaka jest rola reprezentantów?

7. Jakie będzie wsparcie nauczycieli?

Po zakończeniu pracy poszczególnych grup zastosuj metodę „ Wędrujące plakaty” – tak , żeby każda grupa mogła zastanowić się, dopisać, uzupełnić pytania adresowane do poszczególnych grup.

Następnie przedstawiciel każdej z grup ma 2 minuty na opowiedzenie o wnioskach.

Faza podsumowująca (10 minut)

Podziękuj uczniom za wysiłek. Zastanówcie się wspólnie, co można zrobić, żeby te uwagi wcielić w życie. Poinformuj uczniów, że w szkole co roku regulamin wyboru i działania organów SU jest tworzony lub aktualizowany zgodnie z Ustawą o Systemie Oświaty, art. 55.

Załącznik dla nauczycieli: Informacja o regulaminie wybierania i działania organów SU

W Pkt. 3 art. 55 ustawy czytamy: *Zasady wybierania i działania organów samorządu określa regulamin uchwalany przez ogół uczniów w głosowaniu równym, tajnym i powszechnym. Organy samorządu są jedynymi reprezentantami ogółu uczniów.*

Zapisy ustawy są zobowiązaniem, jakie Państwo nakłada na szkołę i jej pracowników w zakresie realizacji zadań edukacyjnych. Co możemy wyczytać z tego punktu na temat regulaminu?

Regulamin określa zasady wybierania organów samorządu uczniowskiego.

Oznacza to, że powinien zawierać rodzaj ordynacji wyborczej, w której znajdą się informacje dotyczące zasad kandydowania i wybierania członków tych organów. Ale zanim do tego dojdziemy musimy wiedzieć, jakie mają to być organy (np.: samorząd klasowy, rada SU). Tę wiedzę powinni wygenerować uczniowie, bo organy mają ich reprezentować.

Regulamin powinien dawać odpowiedź na pytanie, kto może kandydować do organów SU, czyli zapisać w nim należy jasne i precyzyjne kryteria (wiek, liczba podpisów zebranych, zgłoszenie programu wyborczego itp.). Nie należy zapisywać cech kandydatów, które są trudno mierzalne, wieloznaczne np.: kreatywny, albo odpowiedzialny. Trudno bowiem zweryfikować co to oznacza oraz kto ma to osądzić. Dlatego kryteria muszą być weryfikowalne. Opiekun SU, czy osoba odpowiedzialna za przygotowanie tegoż regulaminu powinna tak prowadzić uczniów w tych pracach, by zapisy były jak najbardziej przejrzyste. W ten sposób uczymy, że prawo jest sprawiedliwe, zrozumiałe.

Ten zapis ustawy wymaga określenia procedury wybierania przedstawicieli samorządu uczniowskiego, wchodzących w skład organu. Uwaga nie jest w ustawie zapisane, że mają się odbyć powszechne wybory do

tych organów. Bardzo to zalecamy. Regulamin ma opisać procedurę wyboru zgodnie z tym, co uczniowie ustalą, jak widzą to głosowanie.

Brak nakazu wybierania w głosowaniu przedstawicieli zasiadających w organach wynika z faktu, że ustawa nie przesądza, jaka ma być struktura organów. Można sobie wyobrazić, że takim organem SU jest zgromadzenie wszystkich uczniów, podczas którego debatują oni i odejmują decyzje. Można takie rozwiązanie przyjmować w małych szkołach. Wtedy żadne wybory przedstawicieli nie są potrzebne, gdyż to każdy uczeń jest członkiem organu decyzyjnego.

Regulamin określa zasady działania organów samorządu uczniowskiego.

Sposób działania organów ma umożliwiać realizację praw jakie mają uczniowie dzięki instytucji samorządu uczniowskiego wpisanej do ustawy o systemie oświaty. Można zatem powiedzieć, że zasady działania mają umożliwić realizację misji samorządu uczniowskiego.

W tym miejscu regulamin powinien opisywać w jaki sposób organy będą pracować. Czyli najpierw uczniowie powinni zastanowić się, w jaki sposób organy mają ich reprezentować (tu może być i rzecznik praw ucznia, spotkania z dyrekcją, i organizacja dyskusji, dyżury).

Regulamin uchwalany przez ogół uczniów w głosowaniu równym, tajnym i powszechnym.

Regulamin działania organów samorządu uczniowskiego, czyli organów reprezentujących głos uczniów w szkole musi być uchwalony przez ogół uczniów. Jest to zrozumiałe biorąc pod uwagę fakt, że jest to podstawa reprezentacji wszystkich uczniów, członków samorządu uczniowskiego. Ogół uczniów to wszyscy członkowie samorządu uczniowskiego, czyli wszyscy uczący się w szkole. należy zatem by zapewnić ten wymóg, przeprowadzać głosowanie co roku, tak by włączać nowych uczniów. Warto zauważyć, że głosowanie co roku tegoż regulaminu niesie za sobą mocne przesłanie edukacyjne: samorząd tworzą wszyscy uczniowie, organy są ich reprezentantami, zatem zasady nijakich są wybierani, muszą być zaakceptowane przez uczniów.

Wszyscy uczniowie mają uchwalić regulamin głosując z godnie z zasadami równy głos (każdy ma jedno głos i waży on tyle samo, niezależnie od wieku, ocen itp.), zasadą tajności (konieczność zapewnienia odosobnienia w trakcie głosowania), powszechnym – każdy uczeń jest uprawniony do oddania głosu.

Czego uczy w trakcie procesu tworzenia i uchwalania regulaminu wybierania i działania organów SU?

Działanie samorządu uczniowskiego na terenie szkoły jest niezwykle istotne, gdyż pozwala na doświadczenie procedur demokratycznych. Innymi słowy przygotowujemy w ten sposób dzieci i młodzież do bycia świadomymi i aktywnymi obywatelami.

A konkretnie dzięki sumiennie uchwalonemu regulaminowi uczniowie i uczennice:

- zdobywają umiejętność udziału w procesie podejmowania decyzji
- uczą się oddawania głosu
- ćwiczą świadome podejmowanie decyzji, o tym w jaki sposób głosować
- uczą się zabierać głos w sprawach wspólnych, w tym przypadku dzięki dyskusji o tym, jacy mają być kandydaci i w jaki sposób mają reprezentować samorząd
- doświadczają podmiotowego traktowania, dzięki włączeniu wszystkich uczniów w proces namysłu nad regulaminem.

- zyskują przekonanie, że w społeczeństwie demokratycznym prawo służyć ma tym, których sprawy reguluje.
- zyskują wiarę, że samorząd w naszej szkole jest faktycznie oparty na regułach stworzonych przez uczniów, co buduje autorytet tej instytucji.